

МОДИФІКАЦІЯ ЖАНРОВОЇ МОДЕЛІ КІБЕРПАНКУ У КИТАЙСЬКОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ЧЕНЬ ЦЮФАНЯ «СМІТТЄВИЙ ПРИЛИВ»

MODIFICATION OF THE CYBERPUNK GENRE MODEL IN THE CHINESE SOCIO-CULTURAL CONTEXT BASED ON THE MATERIAL OF CHEN QIUFAN'S NOVEL "WASTE TIDE"

Москальов Д.П.,

orcid.org/0000-0003-1856-662X

кандидат філологічних наук,

завідувач кафедри східної культури та літератури

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Луцюк М.В.,

orcid.org/0000-0002-6872-641X

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри східної культури та літератури

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Овсяннікова С.С.,

orcid.org/0009-0001-3051-4112

студентка IV курсу факультету східних мов

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Роман Чень Цюфаня «Сміттєвий прилив» постає як приклад модифікації жанру кіберпанку в контексті китайської соціокультурної дійсності. Автор адаптує жанрові риси західного кіберпанку до локального контексту через включення тем, пов'язаних із системою хукоу, соціальною нерівністю, екологічною кризою та трансформацією ідентичності. Жанровий каркас кіберпанку слугує не лише естетичною оболонкою, а й засобом критичного осмислення ряду проблем сучасності.

Тема кіборгізації постає у романі як метафора соціальних трансформацій і кризи самоідентичності. Проблема втручання у людське тіло перегукується із актуальною для сучасного світу проблемою бодімодифікації та наслідками штучного втручання в природу людського організму. А через образ головної героїні, яка внаслідок інфікування цифровим вірусом зазнає кіборгізації, що призводить до появи нової гібридної форми суб'єктності – симбіозу людини та машини, автор кидає виклик традиційному уявленню про особистість, тілесність і межі власного «я». Незважаючи на те, що кіберпанку притаманний образ андроїда – машини з людськими рисами, в даному випадку акцент зміщується – йдеться не про штучну істоту, що імітує людину, а про людину, яка поступово втрачає себе, змішуючись із цифровою сутністю. Трансформація героїні подана не як фантастичне перевтілення або ж отримання суперздібностей, а як болісний та суперечливий процес.

Проблема забруднення довкілля слугує не лише як антиутопічний антураж, що властиво західному кіберпанку як частина відображення принципу «High tech. Low life», а ще й як алюзія на реальні екологічні проблеми Китаю, що стали наслідком стрімкої індустріалізації, глобалізації та безконтрольного споживацтва. Екологічний занепад в романі є цілісним ідеологічним та критичним інструментом, адже він не тільки створює атмосферу стагнації, а й виявляє моральну деградацію суспільства, що свідомо жертвує довкіллям заради прибутку.

Китайський кіберпанк не є вторинним продуктом, а радше – оригінальною формою культурної репрезентації, що розширює рамки жанру і створює підґрунтя для нових міжкультурних інтерпретацій. Стаття покликана показати, що роман «Сміттєвий прилив» функціонує як складний текст на перетині наукової фантастики, соціальної критики та філософії технологічної доби, репрезентуючи новий напрямок у розвитку сучасної китайської літератури.

Ключові слова: антиутопія, китайська література, кіборгізація, криза ідентичності, екологічна катастрофа, хукоу.

Chen Qiufan's novel "Waste Tide" is an example of the modification of the cyberpunk genre in the context of Chinese sociocultural reality. The author adapts the genre features of Western cyberpunk to the local context, including themes related to the hukou system, social inequality, environmental crisis, and identity transformation. Cyberpunk's genre framework serves not only as an aesthetic shell, but also as a tool of critical reflection on a number of contemporary problems.

The theme of cyborgization serves as a metaphor for social transformations and the crisis of self-identity. The problem of interference with the human body resonates with the problem of body modification. Moreover, through the image of the main character, who undergoes cyborgization which leads to the emergence of a new hybrid form of subjectivity – a symbiosis of man and machine, the author challenges the traditional idea of personality, corporeality and the boundaries of one's own "self". Although the image of an android is typical to cyberpunk, in this case the emphasis shifts from an artificial being that imitates a person, to a person who gradually loses himself, merging with a digital entity. The transformation of the heroine is presented not as a fantastic reincarnation or obtaining superpowers, but as a painful and contradictory process.

The problem of environmental pollution serves not only as a dystopian background characteristic to Western cyberpunk as a manifestation "High tech. Low life" principle, but also as an allusion to the real environmental problems of China caused by industrialization, globalization and uncontrolled consumerism. Ecological degradation is an ideological and critical tool which reveals the moral degradation of a society that consciously sacrifices the environment for profit.

The article aims to reveal that the novel is expanding Chinese cyberpunk boundaries functioning as a complex text at the intersection of science fiction, social criticism and philosophy of the technological age.

Key words: Chinese literature, dystopia, cyborgization, identity crisis, ecological catastrophe, hukou.

Постановка проблеми. Роман Чень Цюфана «Сміттєвий прилив» (《荒潮》), опублікований у 2013 році, є характерним прикладом сучасної китайської наукової фантастики, а саме кіберпанку з елементами соціальної антиутопії та екологічної кризи. Сюжет роману зосереджений на зображенні подій на Кремнієвому острові (硅谷), який перетворився на гігантське звалище для подальшого сортування й переробки сміття, завезеного з усього світу. Провідною темою роману стають екологічне питання та питання самоідентичності, які переплітаються у комплексі взаємовідносин між людиною, технологіями та навколишнім середовищем. Чень Цюфань акцентує увагу на глибоких суперечностях сучасного світу, де надмірне неконтрольоване споживання породжує справжню екологічну катастрофу у непримітних місцях, подібних до Кремнієвого острова, які водночас стають просторами економічного виживання для багатьох маргіналізованих осіб. Роман порушує проблему втрати власної ідентичності у світі, що знеособлює людину, зводячи її до функціональної одиниці у глобальній системі циркуляції відходів. Експлуатація людини та природи, хаотичний розвиток та споживачий характер використання високих технологій, розкриття теми інакшості й приниження через класову, етнічну та гендерну приналежність – усе це формує критичний наратив, що зумовлює актуальність дослідження. **Завдання** статті полягає у спробі проаналізувати явище китайського кіберпанку в умовах стрімкого розвитку науково-фантастичної літератури Китаю та її виходу на міжнародну літературну арену. Значущим аспектом, який потребує уваги, є адаптація західних літературних тенденцій до локального соціокультурного контексту китайської літератури. Роман Чень Цюфана «Сміттєвий прилив» яскраво ілюструє цей процес, зображуючи особливий синтез традиційних елементів західного кіберпанку з китайською соціокультурною специфікою, та відображаючи актуальні проблеми технологічного розвитку й екологічної кризи крізь призму національного світосприйняття. Важливість дослідження також підкреслюється тим, що роман порушує глобальні проблеми сучасності: екологічна деградація, соціальна нерівність,

вплив технологій на суспільство, що робить його важливим об'єктом вивчення в контексті викликів 21 століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на жанрову специфіку роману Чень Цюфана «Сміттєвий прилив», в статті ми спираємося на авторів, що досліджує явище кіберпанку із елементами соціальної антиутопії та екологічної критики, представлених у роботах Bereit V. та Svihla W.; для виявлення особливостей адаптації західного кіберпанку в китайському соціокультурному контексті, а також екокритичного прочитання (аналіз образів природи, сміття, деградації середовища) ми враховуємо напрацювання Huss M. та Miranda H. Розглядаючи проблеми, пов'язані із соціальною ідентичністю, класовою маргіналізацією та взаємодією людини з технологічною реальністю ми відштовхуємося від досліджень Chang K., Zhang L. та Person L. У дослідженні також враховуються аспекти постколоніальної критики й аналізу рецепції, що дозволяють окреслити місце твору у світовому літературному процесі й виявити механізми інтертекстуальної взаємодії між глобальними та локальними художніми традиціями.

Виклад основного матеріалу. Стилистично твір відповідає традиції кіберпанку, поєднуючи елементи антиутопії з соціальною науковою-фантастикою. Така жанрова гібридність дозволяє авторові створити багатоплановий текст, в якому зображення майбутнього постає не лише як дослідження можливого розвитку теперішнього, а й як його дзеркало, у якому відображаються як досягнення науково-технічного прогресу, так і його зворотний бік. Роман увібрав у себе всі основні жанрові характеристики західного кіберпанку, при цьому демонструючи не лише естетичне наслідування, а й глибоке ідейне осмислення жанру, що виражається авторською рефлексією щодо екологічних викликів, самоідентичності, меж тілесності та етичних дилем, породжених технічним прогресом. Головним мотивом та, можна сказати, гаслом кіберпанку, є принцип «High tech. Low life», тобто поєднання високотехнологічного середовища з низьким рівнем життя. Цей принцип виразно зображується в романі: технологічна надмірність співіснує з крайніми формами соці-

ального занепаду, маргіналізації та деградації довкілля. Детальний опис навколишнього середовища у романі виконує не лише естетичну, а й важливу ідеологічну функцію – він розвінчує ілюзію технологічного прогресу як безумовного блага, підкреслюючи його недоліки: безжальну експлуатацію ресурсів, деградацію навколишнього середовища та знецінення людської праці.

Образ Кремнієвого острова слугує відображенням чотирьох ключових тем, навколо яких вибудовується ідейне тло роману, а саме споживацький характер технологізації, її екологічні наслідки, соціальна нерівність та дегуманізація людини в умовах технократичного світу. Процеси соціального розшарування відображаються в географічній структурі Кремнієвого острова, що умовно поділений на дві контрастні зони: з одного боку – селища, населені трудовими мігрантами, так званими «сміттєвими людьми», які там же ж і займаються переробкою електронних відходів, що масово надходять на острів; з іншого – міська територія, де мешкають корінні жителі острова. Подібне явне протиставлення, окрім візуалізації соціальної нерівності, несе також глибокий символічний зміст. Кремнієвий острів постає як своєрідна метафора двох сторін однієї медалі – двох аспектів технологічного прогресу. З одного боку – модерне китайське місто з розвинутою інфраструктурою, архітектурою, що поєднує елементи традиційного китайського і західного стилів, розгалуженою мережею торговельних центрів, доступом до найновіших технологій та високим рівнем комфорту для місцевих мешканців. З іншого боку – токсичне звалище електронних відходів, яке водночас є місцем існування та праці соціально вразливих верств населення. Таким чином, Чень Цюфань підкреслює амбівалентність стрімкого технологічного розвитку, який може слугувати як джерелом покращення умов життя, так і чинником, що продукує нові форми маргіналізації та екологічної катастрофи. Саме використовуючи описані образи, автор відображає у своєму романі принцип «High tech. Low life».

Автор майстерно переосмислює ключові риси кіберпанку, надаючи їм нового змістового навантаження у межах оригінального сюжетного й тематичного контексту твору. Однією з фундаментальних ознак кіберпанку, яка знайшла своє відображення у творі, безсумнівно, є повсюдне проникнення високих технологій у повсякденне життя. У романі це проявляється не лише через опис технічних засобів переробки відходів, систем спостереження, або інтерфейсів зв'язку,

а й через саму логіку існування персонажів, для яких взаємодія з технологіями стала органічною частиною буденності.

“人们聚会时炫耀的再也不是新数码产品、首饰或发型，而是提高平衡感的义体耳蜗、超强伸缩的人造肌肉、意念控制的拟肢或者增强感官敏锐度的升级版软件” [11, с. 175].

«На вечірках тепер хизувалися не новими таджетами, прикрасами чи модними стрижками, а кохлеарними імплантами для кращої рівноваги, штучними м'язами з надзвичайною еластичністю, протезами, що реагують на думки, або оновленим софтом, який загострює всі відчуття».

Через дисбаланс між надмірним виробництвом і недоступністю благ для маргіналізованих груп суспільства Чень Цюфань викриває абсурдність і соціальну небезпеку тенденції споживацтва сучасного світу, в якій цінність речей визначається не їхньою функціональністю, а ринковою новизною. Таким чином, технології у романі втрачають ауру винятковості: вона більше не є науковим досягненням, а радше контекстом, у якому функціонує усе суспільство, що є характерним для західної кіберпанк-естетики, проте Чень Цюфань надає і цій ознаці жанру певної концептуальної глибини, перетворюючи її на засіб критичного осмислення соціальних і моральних наслідків технологічного прогресу.

Наступною невідмінною ознакою жанру кіберпанк є кіборгізація, тобто, у буквальному значенні, заміна окремих органів людини кібернетичними пристроями [1], або ж, у метафоричному значенні, розмиття меж між людським і машинним, між органічним тілом та штучним механізмом. У своєму романі Чень Цюфань вдало використовує цю рису жанру не лише як складову футуристичного антуражу, а й як ще один засіб критичного осмислення сучасного суспільства. У класичному кіберпанку кіборгізація часто виконує переважно естетичну функцію, відображаючи уявлення людей про розвиток технологій майбутнього. Натомість у романі Чень Цюфаня вона постає як метафора соціальних трансформацій і криз самоідентичності. Автор, безсумнівно, проводить паралель між кіборгізацією в умовному майбутньому і сучасними практиками боді-модифікації – втручань у людське тіло, що здійснюються переважно з естетичних міркувань і мають обмежене або зовсім ніяке практичне значення. Адже у творі кіборгізація зображена не як щось необхідне людині для комфортного існування, як-от протезування втраченої кінцівки, а як інструмент «апгрейду» справно функціо-

нуючого тіла з ціллю виділитися з-поміж інших, отримати нові враження або ж просто піддатися моді. Такий підхід дозволяє автору поставити під сумнів наміри тілесного вдосконалення та доцільність штучного втручання в природу людського організму.

Особливого значення кіборгізація набуває в сюжетній лінії головної героїні, Сяомі, чия тілесна й психічна трансформація є центральною у романі. Унаслідок зараження штучно створеним вірусом, який потрапив на острів разом з партією електронних відходів, та вживання цифрового наркотичного гриба у свідомості дівчини відбувається злиття з копією свідомості винахідниці Геді Ламар, яка була весь цей час захована у мережі під виглядом цифрового гриба. Це призводить до появи нової гібридної форми суб'єктності – симбіозу людини та машини, який кидає виклик традиційному уявленню про особистість, тілесність і межі власного «я». Такий сюжетний прийом також можна вважати доволі нестандартним для кіберпанку, адже хоча для цього жанру й притаманне використання образу андроїда – машини з людськими рисами, – який також підіймає питання меж людського, проте в романі акцент зміщується – йдеться не про штучну істоту, що імітує людину, а про людину, яка поступово втрачає себе, змішуючись із цифровою сутністю. Трансформація, яку переживає героїня, подана не як фантастичне перевтілення або ж отримання суперздібностей, а як болісний та суперечливий процес: чужі думки з'являються в її голові, прагнення Геді Ламар накладаються на власну мотивацію Сяомі, і дівчина більше не може чітко визначити, де починається та закінчується вона сама. Тема самоідентичності у романі постає як процес втрати звичного уявлення про себе, відчуття розгубленості й поступового прийняття нової форми «я», яка не вписується в традиційні уявлення про власну ідентичність. Це також перегукується з реальністю сучасної людини, що перебуває під постійним інформаційним тиском, у взаємодії з цифровими мережами та чужими наративами, які впливають на спосіб мислення, пам'ять і навіть емоційне сприйняття окремої людини. Таким чином, роман використовує типовий науково-фантастичний сюжет як глибоку метафору кризи самоідентичності у цифрову епоху. Усе це свідчить про те, наскільки вдало Чень Цюфань адаптує жанротворчі елементи класичного кіберпанку до сучасного ідейного контексту. Замість того, щоб зосереджуватися лише на технічних аспектах майбутнього, автор інтегрує у свій текст глибоку соціально-психологічну проблематику,

яка відображає тривоги й виклики нашого часу. При цьому критичне осмислення майбутнього у романі «Сміттевий прилив» набуває подвійної функції: з одного боку, воно зберігає характерну для кіберпанку настороженість щодо стрімкого технологічного прогресу, а з іншого – пронизане численними алюзіями на сучасність, які автор майстерно маскує під футурологічні сценарії. Саме ця здатність пов'язувати жанрову форму з актуальним для теперішнього часу ідейним наповненням надає твору глибини та підкреслює його значущість у сучасному наративі про людину в цифрову епоху.

У межах сучасної китайської літературної традиції жанр кіберпанку набуває нових форм, переосмислюючи усталені естетичні та ідейні моделі, притаманні його західним зразкам. Роман Чень Цюфаня «Сміттевий прилив» виступає яскравим прикладом такої адаптації, демонструючи, як жанрові елементи кіберпанку – високотехнологічне середовище, стосунки людини з машинами, соціальна маргіналізація та екологічна катастрофа – можуть бути органічно вплетені в контекст сучасного Китаю. Однією з ключових тем, яку автор інтерпретує крізь призму кіберпанку, є проблема соціальної нерівності – і ця тема набуває особливої глибини завдяки алюзії на систему хукоу. Хукоу (戸口) – це державна система реєстрації домогосподарств, яка бере свій початок із 1950-х років і досі залишається потужним інструментом соціального контролю [3, с. 819]. Суть системи хукоу полягає в тому, що кожен громадянин Китаю з народження прикріплений до певного адміністративного регіону (міського чи сільського) і саме з ним пов'язані всі його права на доступ до соціальних послуг: освіти, медицини, соціального забезпечення, працевлаштування тощо. Унаслідок економічних реформ і масової урбанізації, мільйони людей із сільських регіонів переїхали до міст у пошуках роботи, однак без зміни місця реєстрації офіційно вони залишалися «переселеними особами», не маючи повноцінного доступу до базових соціальних ресурсів. Ці люди, по суті, стають «громадянами другого сорту» – невидимими для системи, але критично необхідними для функціонування економіки [3].

У романі «Сміттевий прилив» ця структура соціальної «ієрархії» переосмислюється у вигляді маргіналізованої спільноти «сміттевих людей», які проживають на Кремнієвому острові як трудові мігранти. Вони позбавлені не лише економічної стабільності, але й базового соціального визнання. «Сміттеві люди» не мають офіційного статусу, прав чи можливостей на острові, а їхній

доступ до сучасних технологій обмежується пошуком справних пристроїв серед сміття, яке вони змушені сортувати. Більшість із них прибуває на острів, довірившись обіцянкам рекрутерів, які заманюють потенційних працівників привабливими перспективами швидкого заробітку. Проте реальність виявляється іншою – зарплата є вкрай низькою, умови праці є дуже небезпечними й дегуманізованими, а сам Кремнієвий острів виявляється напівізолюваною територією, де обмежена швидкість доступу до інтернету створює ефект цифрової ізоляції. У результаті багато хто зі «сміттєвих людей» виявляється буквально ув'язненим на острові, без змоги повернутися або вийти за межі нав'язаного соціального й інформаційного простору. Такий стан маргіналізації прямо віддзеркалює ситуацію китайських мігрантів без міського хукоу, які працюють у небезпечних умовах, зазнають експлуатації й фактично виключені з системи соціального захисту. Чень Цюфань не просто використовує цей сюжетний елемент як тло для зображення дистопічного суспільства майбутнього, а й перетворює його на метафору для соціальної критики наявних проблем Китаю. Такий підхід демонструє, як автор використовує інструменти кіберпанку, жанру, що традиційно акцентує увагу на розриві між високими технологіями та низьким рівнем життя, для глибшого аналізу специфічних проблем китайського суспільства, перетворюючи жанрову умовність на засіб критичного осмислення соціальної дійсності.

Чень Цюфань також поєднує елементи традиційної кіберпанк-естетики з темами традиційних китайських вірувань, ритуалів і релігій, створюючи унікальну тематичну основу, в якій майбутнє й архаїчне співіснують у тісному переплетенні. Такий підхід не лише збагачує жанрове різноманіття твору, але й надає йому глибоко вкоріненого в китайському культурному контексті особливого забарвлення. Попри те, що дія роману відбувається в недалекому майбутньому, у світі високих технологій і глобального капіталізму, у ньому залишаються важливими елементи традиційної духовності Китаю. Це простежується як у сюжетних деталях, так і в символічних елементах. Наприклад, у романі яскраво зображується епізод зі Святим поминання предків – автор красномовно візуалізує урочисте святкування, яке супроводжується великою кількістю традиційних обрядів, а також пояснює значення свята з точки зору персонажа, який народився на Кремнієвому острові. Автор часто залишає віру як останню надію своїм персонажам. На тлі всебічної техно-

логізації, екологічної деградації й дегуманізації, традиційні релігії та вірування стають для мешканців Кремнієвого острова останнім джерелом стабільності та певної моральної орієнтації. Проте звернення до віри у романі притаманне здебільшого елітарному класу, тобто людям, які мають певну владу, капітал та інші матеріальні ресурси. Але варто також зазначити, що для представників еліти віра не завжди є реакцією на певний відчай, як це часто трапляється серед маргіналізованих верств населення. Їхня віра у більшості має іншу природу – вона стає інструментом легітимації влади, способом символічного «відбілювання» себе в умовах моральної деградації та втрати етичних орієнтирів.

Ще однією гострою темою роману «Сміттєвий прилив» постає екологія. Проте Чень Цюфань піднімає питання забруднення довкілля не лише як частину антиутопічного антуражу, що властиво західному кіберпанку як частина відображення принципу «High tech. Low life», а ще й як пряму алюзію на реальні екологічні проблеми Китаю, що стали наслідком стрімкої індустріалізації, глобалізації та тенденції до неконтрольного споживацтва. Зокрема, Кремнієвий острів, вигаданий простір дії роману, має прямий прототип у світі, а саме місто Гуйю (贵屿) у провінції Гуандун, з якої походить сам Чень Цюфань. Цей населений пункт відомий як один із найбільших у світі центрів нелегальної переробки електронного сміття, де токсичні електронні відходи з усього світу знищують природу й отруюють життя місцевого населення. Станом на 2013 рік місто Гуйю встановило рекорд Гіннеса як найбільше у світі сміттєзвалище електронних відходів [4, с. 37].

Чень Цюфань реалістично зображує катастрофічні екологічні наслідки, водночас не перебільшуючи ситуацію, а радше документуючи її художніми засобами. Екологічний занепад у романі, як вже зазначалося, є не лише естетичним елементом, а цілісним ідеологічним та критичним інструментом, адже воно не тільки створює атмосферу стагнації, а й виявляє моральну деградацію суспільства, що свідомо жертвує довкіллям заради прибутку. Автор звертається до теми екології як до глибоко соціального питання, активно вказуючи на те, що найбільший тягар забруднення завжди лягає на найвразливіші верстви населення. У той час як мешканці материкового Китаю або корінні мешканці Кремнієвого острова можуть дозволити собі відносно комфортний рівень життя, «сміттєві люди» змушені сортувати сміття в умовах токсичного середовища, не маючи при цьому вибору.

Таким чином, «Сміттевий прилив» не просто використовує проблему забруднення як жанрову особливість, він перетворює її на критичне політичне висловлювання про соціальну нерівність, наслідки глобального капіталізму та екологічної деградації. Через екологічну тематику Чень Цюфань виводить кіберпанк за межі його виключно західного історико-культурного контексту, зображуючи, як глобалістичні процеси набувають специфічного згубного значення в сучасному Китаї.

Через екологічну тематику роману Чень Цюфань також порушує важливе питання наслідків глобалізації для Китаю та нерівного розподілу екологічних ризиків. Він зображує Кремнієвий острів, що став глобальним центром утилізації електронних відходів, як територію, де сконцентровані екологічні проблеми, породжені надмірним споживанням усього світу. Саме сюди надходять токсичні залишки сучасного споживачього суспільства, зокрема з розвинених країн, що дозволяє підтримувати їхній високий рівень життя за рахунок деградації екосистем у більш прихованих та малонаселених місцях. Чень Цюфань наголошує на тому, що екологічна катастрофа, зображена в романі, є не лише локальною трагедією, а й проявом глобальної нерівномірності. Надмірне споживання у розвинених країнах призводить до того, що абсолютно функціональні електронні пристрої просто викидаються, потрапляючи до Китаю. Там їх сортують і переробляють у небезпечних для здоров'я умовах найбідніші верстви населення, після чого продають продукт переробки задешево, і цикл повторюється. Китай, зокрема його бідні регіони, зображений у романі як жертва глобалізації та капіталізму, що є постачальником дешевих товарів для всього світу, та водночас отримувачем усього світового електронного сміття.

У романі особливу роль відіграє американська екологічна корпорація «Розумна переробка», яка

офіційно позиціонує себе як захисник довкілля та інвестор у сфері раціональної утилізації. Проте автор чітко дає зрозуміти читачеві, що за фасадом екологічного «зеленого» дискурсу компанії ховається прагнення встановити контроль над системою переробки відходів на острові та отримати доступ до стратегічних ресурсів, зокрема корисних копалин, які залишаються цінним національним активом Китаю. Таким чином, Чень Цюфань показує, як глобалізація впливає на сучасний Китай, зокрема через діяльність транснаціональних корпорацій, що під прикриттям екологічної риторики прагнуть лише звичайного збагачення.

Висновки. У межах сучасної китайської літературної традиції жанр кіберпанку набуває нових форм, переосмислюючи усталені естетичні та ідейні моделі, притаманні його західним зразкам. Роман Чень Цюфаня «Сміттевий прилив» виступає яскравим прикладом такої адаптації під впливом соціокультурного контексту сучасного Китаю. Автор, запозичуючи характерні жанрові риси кіберпанку – високотехнологічне середовище, тематику соціальної маргіналізації, деградації довкілля та впливу глобального капіталізму, – водночас насичує їх локальним змістом, вкоріненим у реаліях китайського суспільства. Через алюзії на систему хукоу, реалії міграції, екологічні катастрофи та релігійні практики, Чень Цюфань не лише адаптує жанр до національного контексту, а й створює нову форму кіберпанку, в якій локальне і глобальне взаємодіють у комплексному поєднанні культурних і соціальних сенсів. Синтез сучасної кіберпанк-естетики з традиційними китайськими уявленнями про віру, ієрархію та моральність, дозволяє автору розширити межі жанру та створити художній інструмент глибокої соціальної критики. Таким чином, китайський кіберпанк постає не як просте наслідування західного зразка, а як самобутня жанрова модель, що відображає специфіку локального досвіду в умовах глобалізованого світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кіборгізація – Великий тлумачний словник сучасної української мови. URL: <https://vtssum.wdbk.org/k/кіборгізація> (дата звернення: 11.05.2025).
2. Bereit V. F. The Genre of Science Fiction. Elementary English. Vol. 46, no. 7, 1968. pp. 895–900.
3. Chan K. W., Zhang L. The Hukou System and Rural-Urban Migration in China: Processes and Changes. The China Quarterly. Vol. 160, 1999. pp. 818–855. DOI: <https://doi.org/10.1017/s0305741000001351>.
4. Guinness World Records 2013. Guinness World Records, 2012. 288 p.
5. Huss M. Hesitant Journey to the West: SF's Changing Fortunes in Mainland China. Science Fiction Studies. Vol. 27, Part 1, 2000. pp. 92–104. DOI: <https://doi.org/10.1525/sfs.27.1.0092>.
6. Miranda H. R. The evolution of cyberpunk into postcyberpunk: The role of cognitive cyberspaces, wetware networks and nanotechnology in science fiction, doctoral thesis, 2011. 392 p., available at: <http://hdl.handle.net/10803/288302> (accessed May, 22 2025).

7. Oziewicz M. Speculative Fiction. Oxford Research Encyclopedia of Literature, 2017. DOI: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190201098.013.78>.
8. Person L. Notes Toward a Postcyberpunk Manifesto. Nova Express. Vol. 4, no. 4, 1998. pp. 11–14.
9. Svihla W. C. Cyberpunk as an Evolution from Science-Fiction and its Social Critiques. University Honors College, 2022. 119 p.
10. 陈楸帆. 在中国，只赛博不朋克. 纽约时报中文网, 2013. available at: <https://cn.nytimes.com/books/20130808/cc08cyberpunk/> (acceded May, 21 2025)
11. 陈楸帆. 荒潮. 上海：上海文艺出版社, 2019. 328 页.